

พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖

คำอธิบาย

หลักการและเหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดมีสิทธิขอรื้อฟื้นคดีชั้นพิจารณาใหม่ในภายหลังหากปรากฏพยานหลักฐานชั้นใหม่ว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิดและกำหนดให้มีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทน และได้รับบรรดาสีทธิที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน หากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่พิจารณาคดีที่รื้อฟื้นชั้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิด

สาระสำคัญโดยสรุป

คดีที่ขอให้มีการรื้อฟื้นชั้นพิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้เฉพาะคดีอาญาเท่านั้น เพราะตามมาตรา ๓ ได้ให้ความหมายของคำว่า “คดี” ไว้หมายความว่า คดีอาญา และจะต้องเป็นคดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลใดต้องรับโทษอาญาในคดีนั้นแล้ว (มาตรา ๕)

บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอให้รื้อฟื้นคดีใหม่ (มาตรา ๖) ได้แก่

- ๑) บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
- ๒) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลในกรณีที่บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นเป็นผู้เยาว์ หรือคนไร้ความสามารถ
- ๓) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลนั้นต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด

๔) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งถึงแก่ความตายก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง หรือ

๕) พนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม

เงื่อนไขหรือเหตุที่จะร้องขอให้รื้อฟื้นคดี (มาตรา ๕) เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) พยานบุคคลซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

๒) พยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคลตาม (๑) ซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง หรือ

๓) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดีซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้น จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นมิได้กระทำความผิด

รายละเอียดและขั้นตอนการยื่นคำร้อง

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้พิพากษาคดีนั้นหรือศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น โดยคำร้องต้องอ้างเหตุหรือเงื่อนไขในการรื้อฟื้นคดีโดยละเอียดและชัดเจน และถ้าประสงค์จะขอค่าทดแทนเพื่อการที่บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือขอรับสิทธิที่บุคคลนั้นเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน ให้ระบุการขอค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิคืนไว้ในคำร้องนั้นด้วย (มาตรา ๘) โดยการกำหนดค่าทดแทนจะระบุหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา ๑๔

ในกรณีที่บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดได้ยื่นคำร้องแล้วถึงแก่ความตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเษกหรือภริยาของผู้ยื่นคำร้องนั้นจะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปก็ได้ (มาตรา ๑๙)

และในระหว่างดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ หากบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดกำลังรับโทษนั้นอยู่ ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องจะส่งปล่อยบุคคลนั้นชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ (มาตรา ๑๒)

อำนาจศาลในการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ (มาตรา ๑๓)

ในกรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดในคดีเดิมนั้นเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอาญา ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาคดีพิพากษาต่อไป และถ้าศาลเห็นว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีเดิมได้กระทำความผิด ก็ให้พิพากษายกคำร้องนั้นเสีย แต่ถ้าเห็นว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีเดิมมิได้กระทำความผิด ให้พิพากษายกคำพิพากษาเดิมและพิพากษาว่าบุคคลนั้นมีได้กระทำความผิด

ในกรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดในคดีเดิมเป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาและทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี พิจารณาเพื่อพิพากษายกคำร้อง หรือยกคำพิพากษาเดิม และพิพากษาว่าบุคคลนั้นมีได้กระทำความผิด

และในกรณีที่มีค่าขอค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิคืน เมื่อศาลพิพากษาว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิด ให้ศาลกำหนดค่าทดแทนหรือคำสั่งเกี่ยวกับการขอรับสิทธิคืนด้วย

ระยะเวลาในการยื่นคำร้อง

คำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ให้ยื่นได้ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเหตุให้รื้อฟื้นคดีตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ หรือภายใน ๑๐ ปีนับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด เว้นแต่เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นนั้นไว้พิจารณาก็ได้ (มาตรา ๒๐) และคำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่ง ในคดีหนึ่งสามารถยื่นได้เพียงครั้งเดียว (มาตรา ๑๘)